

Slourenski dom

Ste. 121

V Ljubljani, 28. maja 1936

Leto 1.

Angleške bojne ladje pred Palestino

Jeruzalem, 28. maja. o. Včerajšnja angleška poročila in napovedi o skorajšnjem koncu nemirov v Palestini so ostala le pobožne želje. Nekaj voditeljev arabskega gibanja je sicer bilo za to, da Arabci odnehajo in dosežejo sporazum z Angliji, toda skrajni ekstremisti so prevladali v izvršnem odboru Vsearabske zveze ter so zmerne člane pometali iz njega. Če bo šlo tako naprej, bodo morali Angleži v najkrajšem času proglasiti obsedno stanje. V Hajfo je priplula velika angleška vojna ladja »Barham« in naperila topove na mesto. Na ladji vihra admiralska zastava, kar pomeni, da namerava admiral sir Dudley Pound sam voditi operacije v primeru, če izbruhne v Palestini revolucija. Pričakujejo, da pride danes ali jutri še več bojnih ladij iz Aleksandrije.

24 krvavih ur v Jeruzalemu

Jeruzalem, 28. maja. o. V zadnjih 24 urah se je položaj v Palestini zelo poslabšal. Vlada je sicer deloma tišina brez velikih spopadov, toda Arabci so se medtem mrzlično pripravljali na razgizene boje. Angleške čete, ki prihajajo neprestano iz Egipta, so po vsej Palestini bile napadane iz zasede.

Angleški visoki komisar je nujno zaprosil pomoči iz Egipta, ker so angleške čete v Palestini preslabe, da bi bile kos položaju. Iz Kaire je v vsej naglici odšla divizija mešanih čet z malimi tanki.

Arabei so uničili vse telefonske zveze, tako da morajo angleške čete med seboj in z generalnim štabom obveščati samo brezžično. Angleške čete, ki prihajajo iz Hajfe v Jeruzalem, se vozijo popolnoma v bojnih formacijah, ker so Arabci v Judovskem gorovju povsod pripravili zasede. Zeleniška proga iz Hajfe v Jeruzalem je na več mestih uničena.

Položaj v Nablusu, nekdanjem svetopisemskem Schemu, kjer se nahajajo v bližini razvaline Samarije, je tako napet, da so morali angleške ženske in otroke izseliti.

Beg v mesto

Jeruzalem, 28. maja. o. Judovski naselniki iz vse Palestine ne morejo več vztrajati na svojih farmah in v svojih naselbinah, marveč beže v večja središča. Njihov cilj je zlasti Jeruzalem, ki je že prenapolnjen. Angleške oblasti so v skrbah, kaj bo, če bo prišlo še več beguncev v mesto, ki

nima ne zadosti stanovanj in ne zadosti zaloga za prehrano. Arabci zlasti v Judovskem gorovju neprestano napadajo begunce ter grade po cestah barikade. Angleške tehnične čete imajo polne roke dela, da odstranjajo te ovire.

V Hajfi je dala angleška vlada pripraviti več parnikov ter je nanje spravila begunce, da se tako vsaj za silo pod streho. Angleži se boje, da bi se upor, ki je za zdaj v glavnem še omejen na mesta, ne razširil na deželo, kjer se prebivalstvo iz strahu pred policijo, še mirno drži. V tem primeru je neizogiben splošen pokolj vsega judovskega prebivalstva.

V Jaffi so izbruhnili spet veliki požari in je po poročilu visokega komisarja bilo vrženih večje število bomb, ki so ubile nekaj oseb. Arabci so zanetili več požarov tudi v Tel-Avivu. Arabci so uničili tudi velikanske oranžne nasade in vilo znanega ameriškega judovskega milijarderja Feliksa Warburga v bližini Tel-Aviva. Angleške čete so le z veliko težavo razgnale uničevalce in so morale uporabljati ročne granate. Včeraj so ob cesti iz Jeruzalema v Nablus požgali Arabci čez 100 judovskih farm.

Stavka v pariških predmestjih

Pariz, 28. maja. Kakor smo že poročali, je v nekaterih tovarnah pariškega predmestja izbruhnila stavka. V stavko so stopili tudi delavci letalskih in avtomobilskih tovarn.

Italiji, denar ali finančne sankcije?

London, 28. maja. o. V London je prišla večja skupina italijanskih finančnikov in sicer čisto na tihem. Ti finančniki skušajo v angleških denarnih krogih dobiti kredite za organizacijo gospodarskega izkoriščanja Abesinije. Iz tega je jasno videti, da prevladujeta v angleški politiki dve mnenji: eno je praktično in zahteva, naj se Anglija sprijazni z nastalim položajem v Abesiniji ter skuša dobiti iz koloniziranja Abesinije čim več gospodarskih koristi. Drugo je pa idealistično, ki zahteva, naj se sankcije odločno izvajajo.

Prihod italijanskih finančnikov v London je dal povoda, da so se oglasili nasprotniki Italije, ki imajo precej zaslonbe tudi v vladnih krogih. Eden izmed uglednih politikov je izjavil, da obstoja vse jamstvo za to, da sankcije uspejo. Italija bo za izkoriščanje Abesinije nujno rabila francosko ali angleško posojilo.

Ob priliki zidarske stavke:

Minister Cvetković napoveduje uredbo o minimalnih mezdah

Belgrad, 28. maja. m. Tekom včerajšnjega dne so se še vedno vodila pogajanja med stavkajočim stavbinskim delavstvom in delodajalci. Med obema skupinama pa še vedno ni prišlo do sporazuma. Zato je inspekcija za delo predložila kot bazo za nadaljnja pogajanja, ki naj bi privedla do sporazuma, predlog, da naj bi medse kvalificiranega delavstva za deseturno delo znašalo 44 din, to je 4.40

Heimwehr se seli z Dunaja

Dunaj, 28. maja. Pod predsedstvom kneza Starhemberga je bila včeraj konferenca zastopnikov pokrajinskih organizacij Heimatschutz. Knez Starhemberg je sklenil, da premesti štab organizacije v Linz na Gornje Avstrijskem. Za načelnika štaba organizacije je imenovan Weninger, ki je bil došlejši poveljnik Heimatschutz na Gornje Avstrijskem. Na ta način bo knez Starhemberg imel dva namestnika in sicer Weningerja in Baar-Baarenfelsa. Sedež organizacije ostane še naprej na Dunaju. Vse to se je zgodilo zato, ker vodstvo Heimwehra hoče, da se umakne iz Dunaja. Na Dunaju bodo ostali samo manjši oddelki Heimatschutz.

Blum v zadregi

Pariz, 28. maja. Današnji »Populaire« objavlja uvodnik Leona Bluma, v katerem navaja razloge zakaj naj bo javno mnenje rezervirano napram tisku v vprašanjih, ki se tičejo sestave njegove bodoče vlade. Blum podčrtava, da so govorice, ki krojijo o novi vladi brezsmiselne. »Lahko razumem, da sem vsled igre dogodkov postal predmet politične radovednosti. Tudi to, lahko razumem, da moji tovariši časnikarji in fotoreporterji naravnost oblegajo moj dom, da bi čimbolj registrirali osebnosti, ki prihajajo k meni. Toda vse to bi moralo ostati pri tem. Ne sme se pozabiti, da uradno še nimam nobenega mandata za sestavo vlade, zato bi bilo smešno, če bi delal tako, kakor da sem že predsednik vlade. Naš tisk bi se napram njemu moral glede nasvetov in priporočil, pa tudi grožnji pomiriti. Ne vem če bodo moji tovariši novinarji sledili temu mojemu apelu. Upam pa, da me bodo razumeli vsaj moji politični somišljeniki.

Dva strela iz zasede na člana banskega sveta in župana Jana

Ljubljana, 28. maja.

V torek se je mudil na Mrzlem studencu po uradnih poslih član banskega sveta in župan občine Gorje g. Jakob Jan obenem z občinskim tajnikom.

Nazajgrede je prišlo do dogodka, ki doslej še ni pojasnjen in o katerem se ne ve, ali je bil navaden roparski napad, ali pa morda kako staro politično maščevanje. Ko sta se član banskega sveta Jan in občinski tajnik okrog pol šestih zvečer nič hudega sluteč, vračala po cesti iz Mrzlega studenca in ko sta imela le še kake tri četrt ure do Gorij, sta iz zasede nenadoma pošla dva strela iz vojaške puške. Dočim je prvi strel zgrešil, je neznanec z drugim strelom zadel g. Jana v levo stran prsi in sicer tako, da je krogla zadela g. Jana od za-

daj in izstopila na sprednji strani. Kakor je pozneje ugotovil zdravnik, je šla krogla le dva prsta mimo srca. Krogla je priletela s tako silo, da je odbila g. Janu uro, ki jo je imel v sprednjem žepu in ki je doslej še niso našli. G. Jan je začel močno krvaveti; prišel je še do prve hiše, od tam pa so ga pripeljali k zdravniku v Gorje, ki mu je nujno potrebno pomoč. K sreči rana ni smrtna in je ostal g. Jan v domači oskrbi.

Orožništvo je takoj podvzelo obširno preiskavo, ki pa je ostala do danes še brez uspeha. Našli so le sledove zasede, v kateri je čepel napadalec in odkoder je streljal. Kakor vse kaže, je hotel napadalec župana Jana ubiti in je pripisoval le srečno naključje, da je g. Jan ušel sigurni smrti. Upati je, da bo energična preiskava, ki jo vrše orožniki dognala krivca in pravi vzrok napada.

Razprava proti dr. Gv. Debeljaku

Ljubljana, 28. maja.

V razpravni dvorani št. 79 se je danes ob 8.30 pričela glavna razprava proti zdravniku dr. Gvidonu Debeljaku, obtoženemu prestopka po čl. 250-II k. z. v dveh primerih nepravilne in nagle avtomobilske vožnje. Za razpravo je vladalo dokajšnje zanimanje, navzočih je bilo večje število elegantnih ljubljancev in mladenk. Razpravo je kot sodnik-podnelec vodil a. o. s. g. Ivan Kralj. Vabljenih je do 15 pri in bo razprava trajala celo dopoldne.

Predmet razpravi sta 2 avtomobilski nesreči, ki ju je zakrivil obtoženelec. Javno obtožbo zastopa dr. Jož. tožilec g. Branko Goslar, zasebnega udeleženca Alojzija Zajca dr. Miloš Stare, obtoženca pa dr. M. Vršič.

Prvič. Dne 16. junija lani je obtoženelec s svojim avtomobilom vozil po banovinski cesti iz Domžal proti Dragomlju, odnosno Ljubljani. Vozil je zelo hitro, po levi strani in tako nepravilno, da je zadel kolesarja Alojzija Zajca, ga podrnil na tla, mu povzročil prelom leve stegnenice nad kolonom in lobanjeve osnovnice, mu izbil več zob, presekjal jezik in mu poškodoval še levo zgornjo čeljust. Kolesar je bil naravnost razmesaren.

Drugič. Prvega marca letos je vozil na državni cesti št. Vid-Ljubljana večjo družbo, vozil je po levi strani, z brzino 60 km, brez dajanja varnostnih znakov in precej vinjen zavozil v družino Ivana Usarja, slugo rudarskega glavarstva v Ljubljani. Njega in sina Zdenka Usarja je podrnil na tla. Ivanu Usarju je pri tem priždel močan prelom lobanje in zmečkanino možganov. Pri prevozu v bolnišnico je Usar kmalu podlegel.

Kaj navaja drugače obtožnica.

K prvemu slučaju pravi obtožnica, da osumljenec sicer prizna, da je vozil z avtom večjo družbo proti Ljubljani, zanika pa vsako krivdo, trdič, da je vozil samo z brzino do 35 km na uro, pravilno po desni strani, dočim je kolesar Zajc v družbi še dveh kolesarjev vozil po sredi banovinske ceste, od katerih sta se prva 2 umaknila, dočim je Zajc ostal strel ceste in vozil nesigurno. Ta zagovor ni točen, ker je po pričah potrjeno, da je obdolženec dr. Debeljak vozil nesigurno po levi strani ceste, ni zmanjšal brzine, ko je zagledal kolesarje pred seboj. Izvedenec g. Josko Gorec trdi, da zadene krivda le obtoženca.

K drugemu slučaju pa obtožnica podrobno opisuje, kako je dr. Debeljak že 29. februarja napravil z večjo družbo izlet na Gorenjsko. V Goricih pri Trzinu so se ustavili, tam prenočili, odnosno celo noč se veselili in izpili do 22 l vina. Naslednji dan so se peljali k Sv. Ani in se nato popoldne vračali proti Ljubljani. Pri 621 km, kjer se nahaja tramvajsko izogibalšče, je obdolženec naglo vozil z brzino 60 km in zavozil v Usarjevo družino, ki se je vračala z izleta domov. Zavozil je v družino od zadaj, bil je skrajno nepreviden. Obdolženec sicer dejanje prizna, trdi pa, da je vozil le z brzino 30 km. Priče so potrdile, da ni dajal nikakih znakov s hupo, kakor trdi dr. Debeljak. Bil je zaradi neprevidne vožnje in zaradi raznih cestnopolijskih prekrškov že večkrat policijsko kaznovan.

Dr. Debeljakov zagovor.

Zaslišanje dr. Debeljaka je trajalo dobro uro. V prvem slučaju je obdolženec zanikal vsako kriv-

do. Vozil je previdno in počasi, ker je pred njim vozil na motornem kolesu prijatelj dr. Ciber. Vozil je po desni strani pravilno. Opazil je 3 kolesarje. Dva sta se mu umaknila, tretji pa se je semintja po cesti zaletaval. Poškodovan je bil samo kolesar, njegovo kolo je ostalo nepokvarjeno. Takoj je ustavil. Zajca je naložil v avto in ga odpeljal v ljubljansko bolnišnico. Tu je imel še z dvema mladima zdravnikoma rekonter, ker mu nista hotela pomagati nositi ranjenca na oddelek.

V drugem primeru je njegov branilec predložil posebno izjavo, odnosno poravnavo, s katero se je obtoženelec zavezal, da bo vdovi Usarjevi preskrbel vse dohodke, ki jih je izgubila s smrtjo moža.

Obširno je pripovedoval, kako so napravili na Gorenjsko izlet. Ob zaključku lista razprava še traja.

Govor poljskega zunanjega ministra Becka:

Prijateljstvo med nami in Poljaki

Belgrad, 27. maja. AA. Včeraj dopoldne ob 9 je prišel v Belgrad poljski zunanji minister gosp. Josip Beck s soprogom. V spremstvu gosp. Becka so g. Mihael Lubijanski, šef kabineta in g. Stanislaw Sedlicki, osebni tajnik. Poljskega zunanjega ministra je pri prehodu meje v Subotici pozdravil v imenu ministrskega predsednika in zunanjega ministra g. dr. Stojadinovića g. Niko Milošević, svetnik v zunanjem ministrstvu. Na železniški postaji v Zemunu je čakal na gospo in g. Becka poljski poslanik na našem dvoru g. Dembički. Na belgrajski železniški postaji so g. Becka čakali predsednik ministrskega sveta in zunanji minister g. dr. Milan Stojadinović s soprogom, naš poslanik v Varšavi Prvislav Grigsonov s soprogom i. dr. Dalje so bili še višji uradniki zunanjega ministrstva in vse osebe poljskega poslanstva. V imenu jugoslovanske poljske lige sta bila predsednik g. Milan Nešić in general Bosković. Ko je vlak vozil pred postajo, je Sprejemi na dvoru.

Belgrad, 28. maja. Včeraj ob 12.30 je Nj. kr. Vis. knez-namestnik Pavle blagovolil sprejeti v avdienco Josipa Becka, zunanjega ministra poljske republike. Pri tej priložnosti mu je izročil red belega orla prve stopnje. Ob istem času je Nj. kr. Vis. princeza Olga blagovolila sprejeti v avdienco gospo Beckovo. Po avdijenci je Nj. kr. Vis. knez-namestnik Pavle z Nj. kr. Vis. knezino Olgo priredil v Belem dvoru kosilo na čast gosp. Becku in njegovi soprog.

Včeraj popoldne ob 5 je Nj. Vel. kraljica blagovolila sprejeti gosp. Becka in njegovo gospo v skupni avdijenci.

Belgrad, 28. maja. Poljski zunanji minister gosp. Beck je govoril v poljsčini med drugim tele: Z vsem srcem se zahvalim vaši ekscelenci za tako dragi in prisrčni sprejem, ki ste mi ga izvolili prirediti. Iskrene simpatije, ki obstoje med Jugoslavijo in Poljsko, niso slučajne. Zdi se mi, da temelje na nekih skupnih črtah značaja obeh naših narodov. Kot nov primer za to služijo ganljive besede, ki jih je vaša ekscelenca posvetila spominu

maršala Pilsudskega. Poljska enako pojmuje zgodovinsko veličino viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja in zato mi bo velika čast, ko bom mogel jutri izkazati v imenu svoje domovine dostojno spoštovanje slavnemu in nesmrtnemu njegovemu spominu.

Varšava, 20. maja. AA. Pat poroča: Konservativni »Cas« piše: Obisk g. Becka ima poleg vpludnostnega značaja še mnogo drugih pomenov, ker daje priliko Becku, da lahko z jugoslovanskimi državniiki razmotri celo vrsto mednarodnih problemov, ki interesirajo obe državi. Dejansko vežejo Jugoslavijo in Poljsko številni interesi, isti pogledi na problem ZN in skupna želja za mir. Zato je naletela poljska politika v Jugoslaviji na popolno razumevanje kakor tudi obratno. Zanimanje, s katerim spremlja Poljska jugoslovansko politiko, je popolnoma razumljivo zaradi važne vloge, ki jo igra Jugoslavija v srednji Evropi in posebno v podonavskem bazenu, ki posebno zanima tudi Poljsko. Med Jugoslavijo in Poljsko ni ničesar, kar bi moglo motiti odnose med obema državama. Nasprotno obe državi vežejo vezi, ki niso od včeraj. Na temelju prijateljstva in vzajemnosti se med obema narodoma razvija sodelovanje, ki se bo z obiskom poljskega zunanjega ministra še ojačilo.

Katoliški list »Mali odjek« piše, da oba naroda pripisujeta veliko važnost jačanju odnosov med Jugoslavijo in Poljsko. Jugoslavija in Poljska imata iste spomine na borbo za neodvisnost in tudi enako razumevata glavne evropske probleme.

Berlin, 28. maja. DNB poroča: Minister za propagando je prepovedal izhajanje nedeljskemu časopisu »Reichsbote« zaradi nepravilnega poročanja. V zadnji številki je list objavil uvodni članek, v katerem čisto cerkvena vprašanja obravnava z državnopoličnega stališča.

Berlin, 28. maja. AA. Havas poroča: Nemška vlada je prepovedala uvoz nemškega kovanega denarja v Nemčijo, ki se nahaja v inozemstvu. Pri tem se sklicuje na dejstvo, da je bil že prepovedan uvoz nemškega denarja iz inozemstva.

na uro. To plačo naj bi dobivali delavci, ki so v službi šele eno leto. Medze ostalih kvalificiranih delavcev, ki so zaposleni že nad eno leto kot mojstri, pa naj bi znašale 55 Din za deseturno delo. Za nekvificirano in pomožno osebo pa naj bi po tem predlogu znašale medze 30 Din za deset ur.

Na ta predlog inspekcije dela pa niso pristali niti zastopniki delavstva, niti zastopniki delodajalcev. Zato je minister za soc. pol. in nar. zdravje Dragiša Cvetković sprejel včeraj zastopnike delodajalcev in zastopnike delavstva ter ob tej priliki apeliral na delodajalce, naj se uživijo v težak ekonomski položaj, v katerem se nahaja delavstvo in da naj delodajalci zaradi tega doprinesejo vse kar morejo, da bi omogočili, da tudi delavstvo s postenim delom dostojno živi in vzdržuje svoje družine.

Pri tej priliki je minister povdaril, da bodo v najkrajšem času izdane uredbe, s katerimi se bodo regulirali vsi odnosi med delavstvom in delodajalci.

Zaradi stavke stavbinskega delavstva se je sinoči vršila tudi v inženerski zbornici konferenca delodajalskih organizacij, ki so po referatih svojih delegatov sklenile, da ne morejo nuditi delavstvu višjih mest, kakor so jih nudile na včerajšnjih in predvčerajšnjih pogajanjih. O teh svojih sklepih bodo delegati delodajalskih organizacij poročali o priliki novih pogajanj, ki bodo danes v ministrstvu za soc. politiko.

V slučaju, da ministrstvo s to ponudbo ne bi bilo zadovoljno, so delodajalci pripravljeni pristati na to, da se izda uredba o višjih delavskih mezdah od onih, kakor so sedaj. Toda s to uredbo naj se predvidijo tudi pravice regresa podjetnikov proti lastnikom stavbišč.

Naš bakteriološki zavod

Belgrad, 28. maja. m. Semkaj je prispel ravnatelj veterinarsko-bakteriološkega zavoda v Ljubljani dr. Leo Hribar, ki je v zadevi nove zgradbe državnega zavoda v Ljubljani posredoval pri pomočniku kmetijskega ministra in načelniku veterinarskega oddelka. Oba sta izjavila, da se bo ta zavod v Ljubljani v najkrajšem času zgradil in da se bo za to najel kredit v obliki posebnega posojila, ki ga bo najel kmet. ministrstvo. Obenem je kmet. ministrstvo nakazalo zavodu pomoč za tekoče zavodove potrebe, ki se ne dajo kriti z dotacijo iz rednega proračuna. Ravnatelj Hribar je bil sprejet tudi pri notranjem ministru dr. Korošcu in ministru dr. Kreku. Oba ministra je naprosil, naj bi se nadalje podpirala akcija za zgraditev novega državnega veterinarsko-bakteriološkega zavoda v Ljubljani. Ministra sta g. Hribarju obljubila, da bosta kakor do sedaj tudi v bodoče storila vse, da pride čimprej do zgraditve tega tako potrebnega zavoda v Ljubljani.

Leon Degrelle, boksar, mornar, časnikar, revolucionar

Belgijski zmagovalec in njegova pot



Belgijske volitve so prinesle na površje v ne-nadnem zagonu stranke, ki predstavljajo skrajnosti v vsakem oziru političnega dela, tako glede načel, kakor glede taktike. Posebno presenečenje je vzbudil silovit porast katoliške desničarske stranke »Rex«. Ta se je v enem letu dvignila iz nič do moči, kakršne ne najdemo v tako kratkem času nikjer v Evropi.

Da je stranka, ki je bila v sedanji obliki osnovana šele pred letom dni, ko se je izvršil odločilni prelom med starimi in mladimi v katoliški konservativni stranki, je predvsem zasluha njenega voditelja in osnovelega Leona Degrelle. Njegov politični elan, njegove propagandne in ideološke sposobnosti, njegova sugestivna sila in oblast nad ljudmi, ki pridejo z njim v stik, je izredna, tako da se ji ne more ubraniti nihče. Pravijo, da se mladi, niti ne tridesetletni voditelj belgijske novestranske, ki bo v najkrajšem času imela v rok-hod sedanost in bodočnost Belgije, da v tem oziru primerjati z Mussolinijem, kateremu je podoben tudi v svoji brezpozornosti osebni poštenosti.

Zivljenje tega bodočega voditelja Belgije je bilo tako, da ga je moralo narediti za človeka, kakršen je. Glavna lastnost v njegovem razvoju je bila, da ga nobena navadna, tradicionalna stvar ni mogla zadovoljiti. Zato se je njegov boj tako hitro obrnil proti komunisti, nedostojnosti in nedejnosti poplavljenosti v lastnem taboru.

Degrelle je sin revnih delavskih staršev, ki se je sam prelokal skozi nekaj šol, toliko da je spoznal, kako je vsaka šolska modrost v današnjem političnem in narodnem življenju prav za prav nepomembna, če ne da človeku spoznanja o bistvenih potrebah človeške skupnosti. Potem je obšel šolo po treznem spoznanju in predurku na klin ter hotel postati boksar. V tej praksi je dobil potrebno fizično odpornost, vzdržljivost in brezobzirnost — lastnosti, ki jih pogrešamo danes pri marsikaterem katoliškem političnem borcu.

Toda njegove sanje, da bo postal boksaški mojster, se niso izpolnile. Zamikal ga je svet, postal je mornar, se vkrcal na staro nemško tovorno ladjo, ki je vozila premog v Meksiko. Naredil je to pot iz Nemčije v Meksiko nekajkrat, dokler ga ni zamikalo, da se je v Meksiki izkrcal in šel za novimi dogodivščinami. Bil je mlad, nikamor se mu ni mudilo.

Ves ta čas pa je kljub vsem težavam in pustolovščinam ohranil iz mladosti eno dedščino: trdnost, praktično vero in neustrašenost v njenem izpovedovanju.

Meksika je bila tedaj pozorišče silovitega preganjanja katolčanov. Degrellu ni dalo divjanje rdečih tolp miru. Šel je med preplašene meksi-kanske katolike in organiziral med njimi oborožen odpor proti rdečemu mesarju Callesu. Držal se je pri tem načela, da je sila, ki jo je dal človeku Bog, namenjena predvsem obrambi dobrega. Bil je med voditelji takozvanih »Kristusovih prostovoljcev«, ki so vodili ogorčene boje za svobodo vere in vesti.

Potem se je vrnil v Belgijo in se kar na lepem vrغل v politiko. Spoznal je šibke strani belgijske katoliške in narodne politike, katero so narekovali in vodile koristi zasebnikov, kapitalistov. Začel

je grmeti proti komandi »bonce« in Banksterjev, kakor je krstil bankirje in finančnike, ki so politično in versko organizacijo izrabljali za svoje služke. Spoznal je, da bo v Belgiji mogoča borba proti marksizmu, ki je vse bolj dvigal glavo, le če se domače vrste očistijo in urede.

Ker niso vodilni krogi v katoliški stranki bili za njegove načrte in za njegova načela, se je oficijelno ločil od njih. Ustanovil je najprej svojo založbo »Christus rex« in osnoval svoj list »Rex«, v katerem je začel silovito kampanjo za svoja načela in svoja stremiljenja. Zatem je pred letom dni ustanovil še stranko, kateri je dal isto ime, kakor svojemu listu.

Nasprotniki, ki jih je imel in jih ima zaradi svojega brezobzirnega boja proti nepoštenosti na vseh straneh in pri vseh belgijskih frontah, očita-jo njegovemu gibanju, da ni drugega, kakor belgijsko prepleksan fasizem. Morda je temu tako, toda njegov program je treba smatrati za sinte-

tičen, ker izpoveduje v verskem oziru dosledno katoličanstvo, v narodnostnem belgijski nacionalizem, v socialnem skrajno revolucionarno, na zunaj dostikrat kar komunistične reforme. Zaradi tega svojega sintetičnega programa, ki je iz vseh gibanj pobral tisto, kar je v njih najboljše, je začel dobivati pristaje med vsemi, ki so z obstajajočimi strankami in svetovno nazornimi skupinami nezadovoljeni. Ti so tudi glasovali zanj in bodo pritegnili še nešteto novih ljudi, ki so že zdaj prepričani, da je za Belgijo Degrellovo gibanje edino možna politična rešitev.

Njegov porast in dvig je presenetljiv. V prvem zagonu je odnesel 25 mandatov in osem senator-skih mest. To je dokaz, da je njegovo gibanje dobro in da si Belgiji od njega obetajo več, kakor od vseh drugih. Če bi bil v Belgiji pravičen volilni red, bi jih Degrelle dobil najmanj štirideset. Toda, kakor pravi sam, kar ni zdaj, je lahko in mora biti jutri...

Oče Sherlocka Holmesa

Prevečani detektiv Sherlock Holmes, ki se zna v najbolj zagonetnih položajih izmotati in rešiti tako, da pripomore pravici do zmage, spada do zdaj med najbolj popularne postavice iz svetovne kriminalne literature. Ogromno ljudi, ki so brali njegove čudovite storije, njegove fantastične pustolovščine in borbe z londonskimi zločinci, je prepričanih, da je ta bistronni detektiv res kdaj živel. Toda temu ni tako. Ta navidez tako resnična postava iz kriminalnih romanov je sama s svojimi zgodbinami vred izmišljena do zadnje pičice.

Oče Sherlocka Holmesa in njegovih junaštev je Conan Doyle, ki je umrl pred 6 leti. Njegovo življenje je bilo zanimivo, čeprav ne tako, kakor življenje njegovega otroka. Po poklicu je bil Doyle vojaški zdravnik. Toda v tej službi ni dolgo ostal, marveč je šel v civilno prakso. Zdravil je v londonskih predmestjih in je poznal zločinski in bedno življenje teh temnih predelov do zadnje podrobnosti.

V svojem življenju je ljubil dve stvari: vojaške in teozofske pustolovščine. Bil je namreč strasten in navdušen spiritist.

Sherlock Holmes se je rodil 1887.

Na svoje najbolj glasovito delo, ki mu je prineslo za 50 let neumrljivo ime po vsem svetu, na pustolovščine detektiva Sherlocka Holmesa ni bil zelo ponosen. Ta postava je nastopila že v njegovi prvi knjigi, katero je objavil 1887. To delo se je imenovalo »Studija v škrlatu«. Tu se je prvič pojavil zagonetni in ravnodušni obraz londonskega detektiva. Prva knjiga ni Doyleu prinesla posebnih slavi in zdelo se je, da ne bo Holmesu posvetil nikdar več nobene zgodbe. To se je videlo zlasti po letu 1890, ko je dosegel velik uspeh z romanom »Bela kompanija«. V tej ni bilo o detektivu ne duha, ne sluha.

Toda zaradi uspeha, katerega je s tem delom želel, je začel občinstvo zahtevati od njega zapletenih in napetih zgodb, ki bi vzbujale splošno zanimanje. Zato je začel Doyle v nekem tedniku objavljati »Dogodivščine Sherlocka Holmesa«. Te so pisatelja takoj proslavile in še več kot to. Ko je leta 1892 objavil prvo zbirko teh zgodb v knjigi, je bil že bogat človek.

Zaradi tega se je pisatelj sprijaznil s svojim junakom, saj je spoznal, da je ta postal zanj »zlati jama«. Z dobičkom od prve knjige je odšel na dolgo potovanje križem sveta in na njem je iskal novih zgodb, s katerimi bo ovekovečil Sherlocka Holmesa. Naslednje leto je izdal »Spomini Sherlocka Holmesa«, potem pa je za nekaj časa umolknil, ker so ga zanimale druge književne zadeve. Posvetil se je zgodovinskim romanom, predvsem tistim iz Napoleonove dobe. V slovensčini imamo preveden roman »Spomini Napoleonovega buzarja«. Prav tako so bili njegovi gledališki komadi iz te dobe docela zgodovinskega in vojaškega značaja.

V iskanju zagonetnosti

Zunanje razmere, pa tudi njegovo osebno stremiljenje, ki se je nagibalo k pustolovščinam, je Doylea sililo, da je potoval naprej. Njegova potovanja po obširnih pokrajinah angleškega imperija niso bila podobna potepanju navadnega turistu. Doyle je iskal zmeraj in povsod česa posebnega:

uporov, zarot, revolucij, vojsk. Zato se je javil za vojaškega zdravnika v burski vojni. Iz teh časov je glasovito njegovo delce o vzrokih in o načinu vojskovanja v Južni Afriki. V tem je skušal oprati angleško armado občilk zaradi krutosti, s katero so se Angleži vojskovali proti Buirom. To brošuro so na državne stroške zaradi propagande prevedli na 12 jezikov.

1902. leta je pa spet začel s Holmesovimi zgodbinami. To leto je napisal dve deli, ki ju moramo smatrati za mojstrovino na področju detektivskega romana.

To sta bila »Baskervillski pes« in »Povratek Sherlocka Holmesa«. Toda tudi zdaj ni bil pisatelj s svojim junakom preveč zadovoljen. Kljub temu, da je prva zgodba doživela naravnost silovit in neprimerljiv uspeh po vsej Evropi, je Doyle svojo detektivka na koncu drugega romana vendarle spravil pod rušo.

Zaradi tega nezahišanega dejanja je bila razočarana vsa Anglija in vsa Evropa. Iz nešteto mest in držav je dobival protestna in obžalovalna pisma, da je na tak način zaključil storijo o Sherlocku Holmesu. Njegovo smrt so ljudje obžalovali, kakor smrt svetovnega junaka. Njegov oče pa se je spet vrnil k pravilu, katerega je ljubil: zgodovinski roman, vojaški roman, potovanje, vojaške ekspedicije. Ko je izbruhnila svetovna vojna, je kljub svojim 50 letom dobil dovoljenje, da služi v angleški armadi kot navaden vojak. Angleška vlada ga je porabila kot vojnega zgodovisca. Obiskal je vse fronte, na katerih so se borili angleški vo-jaki in je potem napisal obsežno zgodovino o angleških armadah v svetovni vojni.

Svoja zadnja leta pa je oče Sherlocka Holmesa prebil v tem, da je z ugašajočo silo svojega talenta branil in propagiral teozofijo in spiritizem. Iz-

dal je tudi zgodovino teh okultističnih zablod ter nekaj napol literarnih, napol znanstvenih del te vrste. Nazadnje, tik pred smrtjo, se je pa odpravil na veliko propagandno potovanje v Avstralijo, v Združene države in v Kanado, kjer je nastopal kot misijonar spiritizma. Domov se je vrnil šele leta 1930, toliko, da je umrl.

Sherlocku Holmesu je od vseh svojih del posvetil najmanj truda in mu posvečal najmanj ljubezni. Vendar pa bo njegovo ime živelo prav po tem genialnem preganjalcu razbojnikov in ropalnih ljudi. S temi njegovimi zgodbinami se je prav za prav začela moderna kriminalna beletristika in literatura. Doyle je rodil nešteto naslednikov in posnemalcev, ki ga pa kljub naravnost bajni literarni plodovitosti še daleč niso dosegli, kaj šele nadkrili. To zaradi tega ne, ker so pač iz tega hoteli napraviti samo kupčijo. Zlasti se je v tem odlikoval najplodnejši med njimi: Edgar Wallace.

Jeklen mož

Angleški listi objavljajo vsebino drobne zelene beležnice, ki jo je stiskal v mrtvi roki raziskovalec Maurice Wilson. Lani je popolnoma sam naskočil goro Everest in umrl v višini 7000 m, kjer mu je od prevelikih naporov odpovedalo srce. Wilson ni bil noben znanstvenik, a je iskal nevarnosti, »da bi si ojačil živce in popolnoma razvil prirojene zmožnosti«. Sedanje evropsko življenje vodi po njegovih nazorih človeštvo v propast. Zato je dolga leta raziskoval divje okraje v Indiji, stalno telovadil, po več dni stradal in v presledkih s padalom zapuščal letalo. Hotel je dokazati pravilnost svojih nazorov s katerimkoli izrednim junaštvom in se naposled odločil na najvišji hrib na svetu. Poznavalci razmer so ga zaman svarili pred nevarnostjo. Wilson je kupil v Evropi staro letalo in po kratkem pouku ga je srečno pripeljal v Indijo. Hotel je pristati ob vznožju Everesta in takoj pričeti pot navzgor. A radža v Napelu mu je prepovedal letenje preko dežele in pred njim sploh zaprl mejo. Wilson je nato knil nošo budijskega meniha in le prišel do Himalajskega gorovja. A pot, kateri niso bile kos tudi najbolj opremljene odprave, je bila pretežka za posameznika. Wilson je moral umreti ponoči med spanjem. Zadržaj, komaj vidna beležka s svinčnikom, se glasi: »Krasno vreme. Jutri bom nadaljeval vzpon.«

Dva polnika sta se vozila z vlakom, eden je bil poljedelec in zanimalo ga je vse, kar je videl ob progi.

»Poglejte, kako velika čreda živinc se pase tamle,« je dejal sopotniku.

»Čakajte, da vidim, koliko jih je, aha, 45.« — Kmet se je čudil. Ko sta se vozila dalje, je oni vedno našteval, koliko je ovac ali krav na pašniku.

»Cujte, jaz sicer ne morem vedeti, če so vaši računi pravilni, prepričal pa se bom zdalo kmalu, ko bova vozila mimo mojega posestva. Evo, smo že tu, tam ono so moje ovce. Koliko jih je?«

»Sedem in devetdeset,« je odvrnil polnik.

»Cisto točno. Toda, kako pa to seštejele tako naglo?«

»Cisto enostavno. Preštejem število nog in delim s štirimi.«



Mussolinijeva sinova sta se vrnila iz Abesinije. Sprejeli so ju z velikimi slovesnostmi.



Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

27

Alžirski strelci so preplavili polja. Tisti, ki so prišli do vasi, so vdrlj vanjo. Tam se je začelo klanje od hiše do hiše. Drugi so se razšli na desno in na levo, ko so prekoračili breg, odkoder so nas naskakovali Druzi. Zdaj beže.

Ko smo v besnem streljanju za begunci izstrelili zadnje dragocene naboje, smo odprli vrata svoje trdnjave. In začeli smo se brez dela sprehajati sem in tja z rokami v žepu...

Osmo poglavje.

Umikajoči se Druzi so pustili za sabo zadnjo stražo, da bi jim zavarovala umik. Tisti iz vasi so se dolgo časa vzdržali ta krvavi boj. Padla je noč, a naši so le polagoma napredovali od hiše do hiše. Poslušali smo streljanje in rjojenje ter si živo predstavljali, kakšen mora biti ta boj telesa proti telesu, v katerem nima nihče z nikomur usmiljenja.

Ponoči so nas oskrbeli z živcem, z vodo in s strelivom, tabor je spet dobil svoje pra-

vilno lice. Straženje je bilo to noč zelo žalostno. Vsak trenutek je odjeknil strel ali krik, ki je prihajal iz vasi. Strašno, toda, potrebno čiščenje se je nadaljevalo v temi. Vsak trenutek je vzrasel iz teme kak Druz, podoben strašilu, ki se je izmuznil klanju in ki je skušal priti do svojih bratov. Zastonj! Od vseh strani pogajajo strelj sence in strašila se kmalu razblinijo v nič.

Kadar nam ni bilo treba stražiti, smo spali. Spanje je bilo zaradi tega, ker smo bili utrjeni, težko. Dan nam ni prinesel nič od-mora. Po bitki je zmeraj dovolj posla. Vendar sem zapazil, da se stari legionarji zjutraj bude zadovoljni, kakor da čutijo nekaj ugodnega, kar nas čaka. Kakor da jih skomina! Pozneje sem zvedel, da se veselo iz upa na ropanje. Po bitki ni nikdar brez koristnega posla noben pravi legionar. Zato pa tudi nobenemu ne manjka koristnega in bogatega plena. Seveda, če je to bila res prava bitka, a ne samo kak nepomemben spopad.

Bili smo na pogled kakor prava strašila. Naše okrvavljene oči so od trudnosti kar same lezle skupaj. Polepljeni smo bili z neko čudno mešanico prahu in krvi, uniformo so nam tvorile same krpe. Nismo imeli ne časa ne možnosti, da bi si uredili toaleto, ker smo bili vsi zaposleni, bolj kakor kdaj. Pri razdeljevanju poslova so mene določili, da se pobrigam za mrtve, in sicer za naše mrtvece v notranjosti tabora.

Najprej sem preiskal obleko onih, ki so padli v boju. Iz žepov sem vlačil in zbiral vse

njihove bedne spominke: nož, pipo, papirje. Njihovo prtljago bomo izročili, kamor je treba. Vse to se zbira v majhen zavoj, katerega bodo poslali njihovi rodbini z opisom njihove smrti vred. To bo opis te strašne bitke pod razbeljenim soncem. Nazadnje so trupla s kamijonom odpeljali v Gazalejo.

Potem me je zadela naloga, da sem moral skrbeti za živeč, kar se po francosko imenuje ravitaillement. Delal sem kakor nosač in tvoril meso, krompir, čebulo in grah. Ker sem bil večji in močnejši, kakor veliko legionarjev iz mojega oddelka, pa me je ta neprijetni posel večkrat zadel. Moral sem nositi najtežje tovore. To je bilo ugodno v toliko, ker sem si pri tej priliki lahko razgledal okolico. Zato sem svoje delo tudi zavlačeval, kolikor se je le dalo dolgo.

Prvo, kar je človeka zadelo v oči, je bilo veliko število sovražnikovih trupel. Na odprtih in nezavarovanih mestih jih je bilo zelo malo, zato so pa za zakloni in za zidovi ležali v gomilah in kupih kakor sneg, ki ga je veter nanesel v zamete. Človek ne more verjeti, če ni te strahote sam videl. Ko smo hodili med zidovi, je vsak čas kdo vzkliknil: »Glejte, spet kup mrličev tam za zidom!«

V vasi je bil splošen alarm, da bi izvršili povelje polkovnika osemnajstega polka strelcev, naših rešiteljev. Polkovnik Andrea je zapovedal, naj trupla pobitih sovražnikov zlo-že okoli vasi na kupe v svařilo in strah Druzom. Treba je bilo kaznovati izdajstvo te vasi,

ki se je navidez uklonila in se delala, kakor da priznava francosko oblast. Plačala je tudi davek.

Strelcem so pomagali tudi ujeti Druzi, katerim so dajali najbolj mučne in najbolj odvratne naloge. Vlačili so iz kleti trupla ter jih cijazili po ozkih ulicah do onega usodnega polja, kjer jih bodo zložili. Hkratu tvorijo tudi smrtno ostanke kozaškega bataljona, katerega so tako na lepem poklali. Kozake nalagajo na tovorne avtomobile in jih pošiljajo v Gazalejo. Tudi konje, katere so poklali Druzi po stajah, vlačijo na dan in iz vasi, da jih bodo zložili v tisto strašno mrtvaško gomo.

To delo so, kakor sem že dejal, poverili družovskim ujetnikom, katere so nadzorovali strelci. Pozneje smo iz vasi zaslišali strele v skupini. Izvedel sem, da so ujetnike potem, ko so svoj grobarski posel dovršili, vse do zadnjega postrelili. Tako je zapovedal polkovnik.

Vas se je namreč udala in hlinila svojo zvestobo ter lojalnost. Zaradi tega je bilo treba napad teh ljudi smatrati za izdajstvo. Samo tako se je dalo to kruto ravnanje razlagati. Pa tudi Druzi niso, če že gremo na to, nikdar poznali usmiljenja z našimi. Zato tudi sami niso pričakovali nobene posebne milosti. Kadar so bili težko ranjeni, se niso ustavili in obležali, marveč so zagrizeno streljali do zadnjega naboja, potem pa so prišli za hladno orožje in se bili do zadnjega dihljaja.